

Tað neit fast tann dagin veruleikin gekk upp fyrri mær at „eg var liðugur sum poppsangari“

íkkí krøvini.

Sluppu ikki at tosa við

Men, hvussu ber tað til, at tað gekst so illa. Hvussu kom eitt fólk, sum verður sagt at vera bæði rakst og vælupplýst, so illa fyrri?

– Ja, raskir hava vit verið, men eg veit ikki, hvussu væl upplýst, vit hava verið. – Eg plagdi læra summar av stjórnunum, sum komu, at rokna út skiftisavlop. Men teir vóru raskir og eg haldi, at týrunin í vinnuni var ógvuliga góðir.

Skiftisavlopið er tað, sum er eftir til fastar útreiðslur, tá ið arbeiðslønir, fiskakeyp og annar broytligur kostnaður er drigin frá brutto-vinninginum.

– At tað gekst so illa, var tí, at fiskafólk, einsvæl og handilsfólk, og øll onnur í hesum landi, blivu øst upp at verða við í einum fløgrúsi, sum einki hald var í.

– Eg haldi ikki, at Fiskasølan var heilt ósek, tí eisini hon eggjaði til fløgur. Eg minnst, at einaferð vildi fiskasølan hava virkni at keypa skiljmaskinur.

– Aðrenn vit vistu av, gekk hvør maður og bretti sær á og skuldi keypa skiljmaskinu. Eg haldi, at tað komu einar 15 til landið, men nógvar blivu aldrin pakkaðar upp. Eg skal ikki geva Fiskasøluni alla skyldina, forðendari enn so, men færoyingurin var østur upp, og tað, sum ein skuldi hava, skuldi øll hava.

Tað var sum at fylgja við einum ávisum móta. Og vit, sum royndu at halda aftur, sluppu ikki rættliga at tosa uppí og blivu kallaðir tvørir og reaktioner.

Oddfríður Haraldsen sigur, at hann sá, hvønn veg tað bar og at tað kundi bara enda, sum tað endaði.

Tá ið lykilin ikki passaði

Oddfríður Haraldsen sigur, at hann var ógvuliga spentur, tá ið Fiskavirking kom uppá tal og hann var ein tann fyrsti, sum skrivaði undir at avhenda virkið til Fiskavirking.

– Eg fyrigyklaði mær, at okkurt positivt fór at spyrjast burtúr, og at eg sjálvur eisini kom at hava eina ávísu ávirkan á virkið, eg hevði átt, uppá ein ella annan máta.

Eg haldi, at hetta var vanligu hugsanin, kring alt landið.

Oddfríður Haraldsen sigur, at hann tosaði fleiri ferðir við stjóran í Fiskavirking um at teir skuldu seta seg niður at finna útav onkrum, fyrri at fáa arbeiðið á virkinum aftur.

– Eg bjóðaði mær at vera við og at gera tað, eg kundi fyrri at fáa gongd á aftur.

– Biða nú, biða nú, tað kemur, var svarið, eg fekk.

– Eg bjóðaði mær eisini at ganga nátturvakt á á virkinum fyrri lítið og lætt, tí eg plagdi at ganga á virkinum eftir arbeiðstíð og eg visti, hvat kundi henda, um eingin vakt var.

– Tað helt hann eisini var eitt gott hugskot.

– Tað var ikki fyrr enn tann dagin, eg kom oman á virkið og uppdagaði, at lykilin ikki passaði, tað var fyrst tá, at veruleikin gekk upp fyrri mær, at mín tíð var liðugt. At eg var koydur út á síðulinjuna. Ella stutt og greitt: At eg var liðugur sum poppsangari.

– Tað er ilt at siga, hvørjar kenstur, streymaðu ígjøgnum meg, tá ið eg stóð útstongdur av mínum egna virki, men tað neit fast, tað má eg viðganga, sigur Oddfríður.

– Soleiðis var gongdin tá.

– Slagorðini hjá teimum ungu, væl lærdu, men lítið royndu stjórnunum var, at vit gomlu skuldu vekk. Men um tað bleiv so stórt betri, veit eg ikki.

– Sum frá leið frættist aftur og aftur um, at nú vóru tær og tær maskinurnar tiknar av virkinum og fýrdar burtur.

– Virkið var ikki bara tømt. Tað var skrætt sundur.

– Har ið lykil ikki passaði, vóru hurðarnar traðkaðar ígjøgnum. Fótasporini stóðu í hurðunum. Tað var vandalisma av ringasta slag.

– Og í dag stendur virkið tomt sum eitt skendsil. Bara skalið eftir. Tað er at gráta yvir.

– Nógvar vart selt innanúr virkinum, men eg vænti ikki, at nakar bleiv rikur av tí. Men sum ein eind, var virkið eitt sindur vert.

Oddfríður harmast um, at fuglfirðingar ikki gjørdur sum vágbingar og skopuningar og kvettu vegin av og vardu virkið.

– So høvdu vit í dag, hvat eitt virki, sum kundi verið brúkt, eins og vágbingar og skopuningar hava.

– Men eg var ov bláoygdur, leggur hann afturat.

Hann sigur, at nú pelagisku fiskasløgini eru nógvar frammi, hevði virkið verið frálíkt at havt. Tað hevði passa væl inn í tað, sum rørist í Fuglafjørði idag.

Skrivborðstælan

Hví bleiv Fiskavirking ikki lokomotiv, sum skuldi draga færoyska samfelagið upp úr aftur kreppuni?

– Fiskavirking varð til á einum skrivborði onkustaðni í Danmark. Tað var gjørt av monnum, sum einki kendi til føroysk viðurskifti.

– Teir skóru Fiskavirking eftir sama leisti, sum teir

skóru „De danske sukkerfabrikker“, ella hvat tað var, sum einaferð skuldi endurskipast.

– Men hetta vinnulívs-mynstrið hevur onki grundarlag í færoyska samfelagnum.

– Og so tá ið vit so sá, hvussu tað varð arbeiðt...

– Kom ein hysa á land, skuldi hon flytast norður á Eiði. Og kom ein kongafiskur á land, skuldi hann flytast til Suðuroyar.

– Hetta er fullkomið vit-loysi og fekk ongantíð undirtøku í arbeiðsfólkunum.

– Hví skuldi arbeiðsfólk-ið á Fuglafjørði leggja alla orku í at hagraiða fisk væl, sum skuldi arbeiðast á Eiði

– Tað bleiv hugt við skeivum eygum eftir tí, sum skuldi sendast av bygðini, tí ov lítið arbeiði var frammanundan. Hann bleiv tjokkaður í ein kassa við einum spaka av fsi omaná, og so stóð hann einar tveir dagar. Mær lysti at sæð tann fiskin, tá ið hann kom uppá pláss.

Oddfríður Haraldsen sigur, at tað eydnast ongantíð Fiskavirking at fáa arbeiðsfólki at kenna seg sum at tey arbeiðu fyrri eini heild, fram ímóti felags málum.

Tað er stórir munur á, at fáa eina rationella drift á

pappirunum, men at umseta teori til praksis í færoyska samfelagnum, var nakað heilt annað.

– So tað var nokk so skjótt at eg sá, hvønn veg tað bar.

Men var nakar annar møguleiki enn Fiskavirking?

– Í dag kunnu vit siga, at vit skuldu heldur havt givið hvørjum virki sama møguleika, sum Fiskavirking hevur fingið.

– Høvdu virkini verið sanerað lutfalsliga líka nóg, sum Fiskavirking, høvdu vit havt pengar at roynt nýggjar leiðir.

Fáa fiskin til lands

Oddfríður Haraldsen sigur, at skulu vit fóta okkum aftur,ugu vit eisini fáa fiskin, sum fer óvirkjaður av landinum, tí tað er ikki lítið, sum vit missa.

– Tað er ómetaliga trupult, at nokta skipunum og fiskimonnum at selja har, teir fáa mest fyrri hann.

– Men okkurt skuldi verið gjørt. Kanska skuldu onkur tiltøk verið sett í verk ímóti teimum, sum landa uttanlands? Kanska skuldu teir verið stuðlaðir at landa í Føroyum? Ein máti hevði eisini verið, at flakavirkini blivu so bílig, at tey høvdu ráð, at betalt meiri fyrri fiskin, heldur enn at pengarnir blivu efnir upp í rentum.

Oddfríður heldur tó, at tað útlandskar upphósslurnar verða altíð ein harður kappingarneyti. Men kappingin má og skal takast upp, skulu vit hava nakran møguleika. Hann sigur, at tað er eisini ivasamt, hvussu nógvar betri prísir eru uttanlands í longdini.

Inni á virkinum hjá Oddfríði, tá ið enn liv var í. Alt varð skrætt úr virkinum, har alykil ikki passaði, var hurðin traðkað ígjøgnum.

Hann hevur sjálvur keypt fisk og selt av landinum. Og tá avtarnaði var ikki meiri enn javnvág í kassanum.

Viðhvørt var yvirskotið stórt, men vikuna eftir var undirskotið líka stórt.

So í longdini, men prísurin í Føroyum roynast líka drúgvur, sum aðrastaðni, heldur hann.

Lønin ger lítlan mun

Annars heldur vinnulívsmaðurin í Fuglafjørði ikki, at tað kostnaðarstøðið í Føroyum, sum tekur okkum.

– Kostnaðarstøðið er høgt, men tað var ikki tað, sum gjørdi, at vit kollsigldu. Nógvar verður tosað um lønirnar, men um tímalønin fer ein 10 krónuseðil niður, ger tað ikki tann stóra munin. Tað er ikki har, bjargingin liggur. Tað skal sterkari lútur til enn so.

Tann stóri spurningurin er, hvussu vit koma uppá á sama støði sum teir tekniskt, ikki minst umboð á skipunum. Bæði skotar og írar, norðmenn og hetlendingar eru farnir strúkandi framum okkum. Tað verður eitt ódnartak, tí fløgurnar eru so ovurhonds stórar, sigur Oddfríður Haraldsen.

Onkuntíð var nógvar at gera á virkinum. Her er tað Sjóvartun sum landar. Eg harmist um, at vit ikki gjørdur sum Vágbingar og skopuningar og kvettu vegin av fyrri Fiskavirking, sigur Oddfríður Haraldsen.